

Steeds meer (sub)tropische planten doen hun intrede in de Nederlandse tuin. Als kuipplant zijn er ook met Citrus mogelijkheden. Een overwintering in de kas en een warme zomer zijn voorwaarden voor succes. En hoe meer zon, hoe meer bloemen.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

Binnen de ruitfamilie, de Rutaceae, is Citrus – de wetenschappelijk naam is de Latijnse benaming van de citroenboom – de belangrijkste en grootste vertegenwoordiger. De familie kent nog een aantal kleinere leden waarvan Poncirus, Choisya, Phellodendron, Ptelea en Ruta bekende tuinplanten zijn. Kenmerkend voor leden van de ruitfamilie is dat ze bijna allemaal olieklieren in hun plantdelen hebben. Deze olie voorziet de planten van een eigen aroma. Zo is bijvoorbeeld Citrus bergamia de leverancier van bergamotolie. De vrucht van deze bergamotboom heeft een schil waaruit bij persing etherische olie vrijkomt. Deze geurstof wordt gebruikt in parfums en andere cosmetica maar vormt ook het hoofdbestanddeel van eau de cologne en wordt als smaakstof gebruikt in onder andere Earl Grey-thee. Over de juiste hoeveelheid soorten binnen Citrus is al lange tijd onenigheid. Veel botanici vermoeden dat nauw verwante geslachten als Poncirus, Fortunella en de kruisingsvorm *x Citrofortunella*, maar ook de in Australië voorkomende *Microcitrus* en *Eremocitrus*, bij Citrus moeten worden ondergebracht. De Naamlijst van Houtige Gewassen van PPO maakt voorsnog melding van ruim 20 verschillende soorten waarvan sommige een aantal cultivars kennen.

BEDWELMEND

De meeste Citrus-soorten vormen forse heesters tot kleine bomen. In de warme landen is een hoogte tot zes meter vaak het maximum. Kenmerkend voor Citrus zijn de groene doornen, de glanzend groene leerachtige bladeren en de witte tot lichtroze bloemen die een vaak bedwelmende geur verspreiden. Uiteraard is het plantengeslacht vooral bekend om zijn fruitrassen. Van oorsprong komt Citrus uit China – sinaasappel betekent 'appel uit China' – maar al vele eeuwen is de plant alom vertegenwoordigd in alle tropische gebieden van de wereld. Meer dan duizend jaar geleden al deed

x Citrofortunella microcarpa

Citrus, tropisch fruit uit eigen tuin

hij zijn intrede in de landen rondom de Middellandse Zee. En toen begin 17de eeuw in de koelere Europese landen exoten populair werden en overal kassen verschenen om deze planten te overwinteren, kwam Citrus ook onze kant op. Overigens is het belangrijk dat wie de plant in de kas overwintert, dat in een koele kas doet. Citrus overwintert niet graag in de warmte maar het liefst bij temperaturen tussen de 10°C en 15°C. Houdt de potgrond gedurende die periode aan de droge kant. In de (sub)tropische regioes rijpen de vruchten van Citrus binnen een jaar maar wie Citrus in Nederland wil houden, moet meer geduld hebben. Hier rijpen de vruchten vaak pas het tweede jaar wat betekent dat tijdens de bloei nog vruchten aan de plant hangen.

GEGROEFD

C. aurantium, de zure sinaasappel, wordt in de fruitteelt vaak als onderstam gebruikt. De vruchten komen meestal terecht in gele en de sterk geurende bloemen gaan richting de parfumindustrie. Bij de talrijke cultivars is er keuze uit divers decoratieve vertegenwoordigers. Er is uiteraard een geelbontbladige en een witbontbladige vorm en 'Caniculata' en 'Corniculata' zijn cultivars waarvan de vruchten sterk gegroefd zijn. 'Myrtifolia' en 'Myrtifolia Varie-

gata' zijn kleinbladige vormen en het blad bij 'Salicifolia' is smal en langwerpig.

C. sinensis is de zoete sinaasappel. Dit is de in de fruitteelt in de zuidelijke landen meest aangeplante soort die tal van rassen kent. De kleur van de vrucht kan, afhankelijk van de cultivar, verschillen van groen, groengeel, oranje tot rood.

C. aurantifolia staat bekend onder de naam limoen en vormt relatief kleine groene vruchten. *C. limon* is de bekende citroen en kent tal van rassen waarbij de verschillen behalve in smaak ook in de vorm van de vrucht zitten. Grapefruits komen van de kruisingsvorm *C. x paradisi* en mandarijnen van *C. reticulata*. Ook deze beide soorten kennen tal van smaakvolle cultivars.

x Citrofortunella microcarpa is een kruisingsvorm tussen *Citrus reticulata* en *Fortunella margarita*. De plant staat bekend onder de naam sinaasappelboompje. De groeiwijze is compact, het blad bescheiden van omvang en de talrijke gele of oranje vruchten slechts enkele centimeters in doorsnede. De vruchten blijven lang aan de plant hangen waardoor er bijna jaarrond sierwaarde is. 'Variegata' is de bontbladige vorm.

Fortunella margarita tot slot is de kleine en langwerpige kumquat.